

N:o 5.

Ank. till Riksd. kansli den 12 mars 1909, kl. 3 e. m.

Utlåtande, angående regleringen af utgifterna under riksstatens fjärde hufvudtitel, omfattande anslagen till landtförsvarsdepartementet.
(1:a U. A.)

Ordinarie anslag.**Generalstaben.**

1:o) I den till Riksdagen den 14 januari innevarande år aflättna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har, under åberopande af det propositionen bilagda statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 i samma månad, Kungl. Maj:t under fjärde hufvudtiteln i punkten 1 föreslagit Riksdagen att, med godkännande af det vid ofvan angifna statsrådsprotokoll fogade förslag till stat för generalstaben samt af däri omförmälda villkor och bestämmelser för åtnjutande af de föreslagna aflöningsförmånerna för innehafvare af civil beställning med lön på stat vid generalstaben, minska detta anslag, nu 353,390 kronor, med 31,875 kronor till 321,515 kronor, samt att uppföra anslaget i riksstaten under titel: »*generalstabens fast anställda personal*».

Beträffande utredningen i ämnet tillåter sig utskottet att hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 4—30.

Emot Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag till stat för generalstaben har utskottet icke haft annat att erinra, än att utskottet funnit mindre

General-
staben.
[1.]*

Utskottets
yttrande.

*) Hänvisar till punkt i Kungl. Maj:ts proposition.

lämpligt, att, såsom Kungl. Maj:t föreslagit, en särskild aflöningsstyp skulle fastställas för krigsarkivarien; utan synes denna tjänsteman böra i aflöningshänseende likställas med andra gradens tjänstemän i arméförvaltningen enligt den år 1907 beslutade aflöningsstaten. Krigsarkivariens löneförmåner torde sålunda böra bestämmas till 5,800 kronor, hvaraf 3,600 kronor skola utgöra egentlig lön, 1,800 kronor tjänstgöringspenningar och 400 kronor ortstillägg, med rätt till två ålders-tillägg, hvardera å 500 kronor. I sådant fall skulle det anslag, hvarom nu är fråga, nedsättas med 200 kronor. Vid bifall till hvad utskottet i detta afseende föreslår skulle visserligen på grund af gällande föreskrifter i afseende å pensionering af arméns befäl och underbefäl med vederlikar pensionen för krigsarkivarien, hvars lön för närvarande utgår med 4,000 kronor och enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle ökas till 4,500 kronor, komma att nedbringas icke blott under hvad sistnämnda lönebelopp föranleder, utan äfven under den pension, hvartill nuvarande aflönning berättigar. Utskottet har dock icke velat låta denna synpunkt vara afgörande vid löneförmånernas fastställande, utan håller fastmera före, att utväg framdeles må kunna beredas för pensionens bestämmande till lämpligt belopp.

Hvad beträffar den dagliga arbetstiden å tjänsterummet för generalstabens civila personal har departementschefen uttalat, att de af Kungl. Maj:t i detta hänseende meddelade bestämmelser borde bringas till fullständig öfverensstämmelse med de föreskrifter, som i sådant afseende gälla för arméförvaltningens personal, dock med den afvikelse, som betingas däraf, att professors verksamhet under viss del af sommarmånaderna är förlagd till annan ort än Stockholm. Med den uppfattning i afseende å sistberörda föreskrifters innebörd, som af Riksdagen uttalats, torde dessa emellertid icke förhindra, att professors verksamhet, efter vederbörligt tillstånd, under viss del af året förläggas till annan ort än Stockholm. Utskottet anser fördenskull, att motsvarande villkor i afseende å viss daglig arbetstid å tjänsterummet, som Riksdagen förbundet med de nya lönebestämmelserna för arméförvaltningens personal, nu böra stadgas med hänsyn till innehafvarne af civil beställning med lön på stat vid generalstaben.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet, som funnit den af Kungl. Maj:t föreslagna uppdelningen af det nuvarande anslaget till generalstaben i två särskilda anslag lända till ordning och reda samt i sammanhang härmed velat uttala, att äfven öfriga å ifrågasvarande hufvudtitel föreslagna uppdelningar af anslag synas vara af förhållandena påkallade, hemställa,

att Riksdagen må

a) godkänna följande aflöningsstat för generalstabens fast anställda personal att tillämpas från och med år 1910:

	Kronor.	Kronor.	Summa kronor.
A. Militärstaten.			
Chefen för staben uppbär lön på generalitetsstaten.			
Öfveradjutanter.			
1 öfverste, lön	6,000	—	
dagaflöning å 6 kronor i 365 dagar	2,190	—	
lönetillägg för 2 tjänstehästar å 400 kronor	800	—	
furageersättning å 1 krona om dagen för hvarje häst	730	—	9,720
1 d:o	—	—	9,720
1 öfverstelöjtnant, lön	4,500	—	
dagaflöning å 5 kronor i 365 dagar	1,825	—	
lönetillägg för 2 tjänstehästar å 400 kronor	800	—	
furageersättning å 1 krona om dagen för hvarje häst	730	—	7,855
2 d:o	—	—	15,710
1 major, lön	4,000	—	
dagaflöning å 5 kronor i 365 dagar	1,825	—	
lönetillägg för 2 tjänstehästar å 400 kronor	800	—	
furageersättning å 1 krona om dagen för hvarje häst	730	—	7,355
11 d:o	—	—	80,905
Stabsadjutanter.			
1 kapten af 1. klassen, lön	3,400	—	
dagaflöning å 4 kronor i 365 dagar	1,460	—	
lönetillägg för 2 tjänstehästar å 400 kronor	800	—	
furageersättning å 1 krona om dagen för hvarje häst	730	—	6,390
19 d:o	—	—	121,410
1 löjtnant af 1. klassen, lön	1,500	—	
dagaflöning å 3 kronor i 365 dagar	1,095	—	
lönetillägg för 2 tjänstehästar å 400 kronor	800	—	
furageersättning å 1 krona om dagen för hvarje häst	730	—	4,125
9 d:o	—	—	37,125
B. Civilstaten.			
1 professor, lön	5,900	—	
tjänstgöringspenningar	1,200	—	7,100
Efter fem år kan lönen höjas med 600 kronor.			
Transport	—	—	7,100
			300,315

	Kronor.	Kronor.	Summa kronor.
Transport	—	7,100	300,315
1 krigsarkivarie, lön	3,600	—	—
tjänstgöringspenningar	1,800	—	—
ortstillägg	400	5,800	—
Efter fem år kan lönen höjas med 500 kronor och efter tio år med ytterligare 500 kronor.			
1 bibliotekarie, arfvode	—	1,500	—
1 aktuarie, d:o	—	1,500	—
1 förste vaktmästare, lön	900	—	—
tjänstgöringspenningar	450	—	—
ortstillägg	150	1,500	—
1 vaktmästare, lön	700	—	—
tjänstgöringspenningar	350	—	—
ortstillägg	150	1,200	—
Efter fem år kan lönen höjas med 100 kronor.			
2 d:o	—	2,400	21,000
Summa kronor	—	—	321,315

Anm. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå, hvarjämte å lönen afdragas 100 kronor årligen.

b) besluta, att under ofvanstående aflöningsstat skall införas följande bestämmelse:

»Denna lönestat träder i kraft den 1 januari 1910 under förutsättning att Kungl. Maj:t dessförinnan meddelar föreskrift därom, att samtliga ordinarie civila tjänsteinnehafvare med lön på stat vid generalstaben skola, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter pröfning medgifvas, vara å tjänsterummet tillstädes minst 6 timmar hvarje söckendag.»

c) godkänna följande villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i staten upptagna aflöningsförmånerna för innehafvare af civil beställning med lön på stat vid generalstaben, nämligen:

att innehafvare af ordinarie civil beställning vid generalstaben skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisa-

tion af generalstaben eller dess särskilda afdelningar eller eljest i allmänhet kan varda stadgad eller anbefalld, samt i sådant hänseende, äfvensom därest vissa generalstaben tillhörande göromål öfverflyttas till annat ämbetsverk, vara pliktig att, med bibehållande af den tjänsteställning och den aflöning han innehar, efter ny eller förändrad arbetsordning sköta de med befattningen förenade göromål eller, efter Eders Kungl. Maj:ts förordnande, tjänstgöra i det verk, till hvilket göromålen öfverlämnas;

att med ordinarie civil beställning vid generalstaben icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;

att med ordinarie civil beställning vid generalstaben ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Eders Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, såframt ej, hvad angår professorn, Eders Kungl. Maj:t och, hvad angår innehafvare af annan befattning, chefen för generalstaben, uppå därom gjord framställning, och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid generalstaben, finner uppdraget eller befattningen kunna få tillsvidare mottagas och bibehållas;

att tjänsteman är skyldig att tjänstgöra å den särskilda befattning, där han, till befordrande af arbetets oafbrutna gång, befinnes vara lämplig och behöflig;

att innehafvare af ordinarie civil beställning vid generalstaben, som af sjukdom hindras att förrätta sin tjänst, äger uppbära hela lönen, jämte ortstillägget, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag eller i behörig ordning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta beställningen, kan förpliktas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af

lönen eller ortstillägget, som för beställningens uppehållande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att aflöning ej må utgå till tjänsteman eller betjänt för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänsteman eller betjänt varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke af chefen för generalstaben pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej nämnda chef finner skäligt låta honom uppbära något däraf;

att, därest förhöjning af lön eller arvode efter viss tids fortsatt innehafvande af beställning är i staten medgifven, tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehafvaren under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras professorn eller krigsarkivarien till last åtnjuten tjänstledighet under högst sex veckor om året, och för andra förhöjningen, i det fall den kan ske, efter ytterligare fem år, på samma villkor, under iakttagande, hvad hvar och en af omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre aflöningen ej får tillträdas förrän vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd; börande löntagare därvid tillgodoräknas den tid, som före den nya aflöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänsteålder, som berättigar honom till pension, icke må samma förhöjning tillträda;

att vid afgang från tjänsten till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall själfva lönen äfvensom ortstillägget utgå till månadens slut; samt

att i fråga om skyldighet att från tjänsten afgå äfvensom i fråga om rätt till pension skall gälla hvad i sådant afseende är vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande eller, såvidt angår innehafvare af beställning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgadt;

d) förklara

ej mindre att enhvar, som med eller efter 1910 års ingång tillträder civil beställning vid generalstabens, skall vara pliktig att underkasta sig nu omförmälda villkor och bestämmelser;

än äfven att de förutvarande innehafvarna af dylika beställningar, hvilka icke före den 1 november 1909 anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner, äfvensom vid den rätt till pension, som dittills må hafva tillkommit dem; samt

e) minska anslaget till generalstabens från 353,390 kronor till 321,315 kronor eller således med 32,075 kronor och uppföra anslaget i riksstaten under titel: »*generalstabens fast anställda personal.*»

Generalstabens öfningar, expenser m. m.

2:o) I anledning af Kungl. Maj:ts under punkt 2 af fjärde hufvudtiteln gjorda framställning får utskottet, under återopande af hvad i ämnet under punkt 1:o här ofvan anförts, hemställa,

General-
stabens öfnin-
gar, expenser
m. m.

[2.]

att Riksdagen må i riksstaten uppföra ett nytt ordinarie anslag å 78,175 kronor, benämndt: »*generalstabens öfningar, expenser m. m., reservationsanslag.*»

Kommendantsstaten.

3:o) Under punkt 3 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att, med fastställande af det vid återopade statsrådsprotokollet fogade förslag till ny stat för kommendantsstaten, öka detta

Kommen-
dantsstaten.

[3.]

anslag, nu 27,245 kronor, med, i jämnadt krontal, 3,083 kronor till 30,328 kronor.

Utredning i ärendet återfinnes å sid. 31—37 i statsrådsprotokollet.

Emot förevarande framställning har utskottet icke funnit anledning till erinran. Genom sammanslagning af auditörstjänsterna vid de till Boden förlagda truppförbanden kommer visserligen icke någon besparing att vinnas, men torde förhållandena på platsen utgöra en tillräcklig förklaring till att någon reducering i detta fall icke kunnat åstadkommas. Utskottet hemställer sålunda,

att Riksdagen må med fastställande af ny stat för kommandantsstaten (bil. 3 till statsrådsprotokollet) öka anslaget till kommandantsstaten, nu 27,245 kronor, med, i jämnadt krontal, 3,083 kronor till 30,328 kronor.

Aflöning och rekrytering m. m.

Aflöning och
rekrytering
m. m.
[4.]

4:o) Uti punkt 4 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att, med godkännande af de vid åberopade statsrådsprotokollet fogade förslag till nya stater för truppförband af infanteriet, kavalleriet, artilleriet och trängen samt för fast anställda officerare och underofficerare med vederlikar samt betjante vid fortifikationen och för den fast anställda manskapsstyrkan vid Bodens ingenjörkår, höja anslaget till aflöning och rekrytering m. m., nu 17,954,400 kronor, med 66,768 kronor till 18,021,168 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 38—63 i statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

Då expensmedlen utbrutits från ifrågavarande anslag och med 125,800 kronor uppförts såsom ett särskildt anslag under benämning »hyra, expenser m. m. vid truppförbanden» är anslagsökningen för ifrågavarande ändamål i själfva verket 66,768 kronor + 125,800 kronor, eller tillsammans 192,568 kronor. Af denna ökning äro 100,000 kronor afsedda till den föreslagna aflöningsförbättringen för den till Bodens trupper hörande personal. Såsom de förnämsta skälen till denna aflöningsförbättring hafva åberopats de dryga skatterna vid Boden och de dyra lefnadskostnaderna därstädes. Att lägga skattebeloppen till grund för bedömande af aflöningsbehovet synes dock icke lämpligt, då dessa

belopp skifta och å andra orter kunna vara fullt lika höga som vid Boden. Sistnämnda förhållande torde göra sig gällande äfven i fråga om lefnadskostnaderna. Om än utskottet sålunda finner de andragna skälen för den ifrågavarande löneförbättringen i vissa afseenden kunna gifva anledning till erinran, anser dock utskottet, i likhet med departementschefen, de säregna förhållanden, som äro rådande vid Boden, i sin helhet vara sådana, att ett undantag i fråga om aflöningen för dit förlagd personal kan anses motiveradt, i synnerhet som härigenom skulle vinnas en välbehöflig lättnad i att hålla officers- och underofficerskårerna fulltaliga, hvilket redan börjat möta svårigheter. Då utskottet alltså finner, att ortstillägg å lönen bör beredas denna personal, kan utskottet emellertid icke dela den uppfattning, att detta tillägg bör utgå efter beräkning af aflöningen i hvarje särskild lönegrad, helst det s. k. passagesystemet numera börjat vinna tillämpning, åtminstone hvad regementsofficerarna beträffar, hvarigenom för dessa vistelsen i Boden i regeln icke torde blifva alltför långvarig. Utskottet håller däremot före, att, på sätt vid senaste löneregleringar för tjänstemannakårer, exempelvis för personalen vid statens järnvägar år 1907 och för landsstaten år 1908, ägt rum, ortstillägget bör bestämmas till vissa gifna belopp, som synas böra upptagas till 300 kronor för officerare och deras vederlikar samt till 200 kronor för underofficerare och deras vederlikar. Enligt denna beräkningsgrund skulle, på sätt bilagda tabell litt. C utvisar, summan af aflöningstilläggen för personal tillhörande Bodens trupper utgöra 55,900 kronor, hvilket belopp, som i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag bör upptagas såsom förslagsanslag, torde kunna nedsättas till i jämnadt tal 55,000 kronor.

I öfrigt har utskottet icke något att erinra emot hvad Kungl. Maj:t under denna punkt föreslagit; och då Kungl. Maj:t beräknat nyssnämnda aflöningstillägg till ett sammanlagdt belopp af 100,000 kronor, torde sålunda förevarande anslag i sin helhet böra uppföras till 45,000 kronor lägre belopp än hvad Kungl. Maj:t föreslagit, eller till 17,976,168 kronor.

Utskottet hemställer sålunda,

att Riksdagen må, med godkännande af det vid statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 januari 1909 fogade förslag till nya stater för truppförband af infanteriet, kavalleriet, artilleriet och trängen samt för fast anställda officerare och underofficerare med vederlikar samt betjänte vid fortifikationen och

för den fast anställda manskapsstyrkan vid Bodens ingenjörkår (bil. 5—53 vid nämnda protokoll), höja anslaget till aflöning och rekrytering m. m., nu 17,954,400 kronor, med 21,768 kronor till 17,976,168 kronor.

Hyra, expenser m. m. vid truppförbanden.

Hyra, expen-
ser m. m. vid
truppförban-
den.

[5.]

5:o) Kungl. Maj:t har under punkt 5 af fjärde hufvudtiteln föreslagit Riksdagen att i riksstaten uppföra ett nytt ordinarie anslag å 125.800 kronor under titel: »hyra, expenser m. m. vid truppförbanden, reservationsanslag».

Enligt hvad i statsrådsprotokollet (sid. 63) meddelas hafva för år 1910 liksom för år 1909 kostnaderna för hyra, eldning och belysning samt städning vid militärbefälhafvarens på Gottland expedition och expeditionerna vid 17 infanteriregementen, hvilkas nya kaserner antagas först senare blifva färdiga till inflyttning, beräknas till 17,800 kronor. Läggas härtill det belopp, som af arméförvaltningens civila departement ansetts erforderligt till bestridande af kostnaderna för skrifmaterialier, blanketter m. m. eller 108,000 kronor, erhålles en summa af 125,800 kronor, hvilken ansetts böra utbrytas från sistnämnda anslag och uppföras i riksstaten såsom ett särskildt anslag af reservationsanslags natur.

Utskottet, som ej haft något att erinra emot hvad Kungl. Maj:t i denna punkt föreslagit, hemställer,

att Riksdagen må i riksstaten uppföra ett nytt ordinarie anslag å 125,800 kronor under titel: »hyra, expenser m. m. vid truppförbanden, reservationsanslag».

Intendenturkåren.

Intendentur-
kåren.

[6.]

6:o) Uti punkt 6 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att, med godkännande af det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till stat för intendenturkåren öka detta anslag, nu 663,442 kronor, med 10,050 kronor till 673,492 kronor.

Utredning i ärendet återfinnes å sid. 64—67 i statsrådsprotokollet.

På grund af hvad i ärendet förekommit hemställer utskottet,

att Riksdagen må med godkännande af det vid statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 januari 1909 fogade förslag till stat för intendenturkåren (bil. n:o 56 vid nämnda protokoll), öka detta anslag, nu 663,442 kronor, med 10,050 kronor till 673,492 kronor.

Landstormen.

7:o) Med tillstyrkande af bifall till hvad Kungl. Maj:t uti punkt 7 af denna hufvudtitel föreslagit, får utskottet — under hänvisning till den utredning i ärendet, som återfinnes å sid. 67—71 i statsrådsprotokollet — hemställa,

Landstormen.
[7.]

att Riksdagen må höja anslaget till *landstormen*, nu 145,215 kronor, med 37,210 kronor till 182,425 kronor.

Romontering och skoning m. m.

8:o) Med anledning af hvad Kungl. Maj:t under punkt 8 af denna hufvudtitel föreslagit, får utskottet — under hänvisning till den utredning i ärendet, som återfinnes å sid. 71—75 i statsrådsprotokollet — hemställa,

Remontering
och skoning
m. m.
[8.]

att Riksdagen må minska anslaget till remontering och skoning m. m., nu 1,229,616 kronor, med 97,137 kronor till 1,132,479 kronor samt att upptaga detsamma i riksstaten under titel: »*remontering m. m.*»

Lega af hästar för kavalleriets, artilleriets, ingenjörtruppernas och trängens exercis.

9:o) Med tillstyrkande af bifall till hvad Kungl. Maj:t under punkt 9 af denna hufvudtitel föreslagit, får utskottet — under hänvisning till den utredning i ärendet, som återfinnes å sid. 75—79 i statsrådsprotokollet — hemställa,

Legas af hästar
för kavalleriets,
artilleriets,
ingenjörtruppernas
och trängens
exercis.

att Riksdagen må minska anslaget till lega af hästar för kavalleriets, artilleriets, ingenjörtruppernas

[9.]

och trängens exercis, nu 781,290 kronor, med 136,434 kronor till 644,856 kronor samt i riksstaten uppföra detsamma under titel: »lega af hästar för artilleriets, ingenjörtruppernas och trängens exercis, reservationsanslag».

Artilleriskjutskolor.

Artilleriskjut-
skolor.

[10.]

10:o) Då utskottet icke haft något att erinra emot hvad Kungl. Maj:t under punkt 10 af denna hufvudtitel föreslagit, får utskottet — under hänvisning till hvad departementschefen till statsrådsprotokollet för landtförsvärens ärenden den 12 januari innevarande år, sid. 79—81, i ämnet anfört — hemställa,

att Riksdagen må, med godkännande af de i omnämnda statsrådsprotokoll angifna grunder för organisationen af artilleriskjutskolorna, i riksstaten för år 1910 uppföra anslaget till *artilleriskjutskolor* med ett till 27,000 kronor jämkadt belopp.

Garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg.

Garnisons-
sjukhusen i
Stockholm
och å Karls-
borg.

[11.]

11:o) Kungl. Maj:t har under punkt 11 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att, med godkännande af förenämnda statsrådsprotokoll bifogadt förslag till stat för garnisonssjukhuset i Stockholm, i riksstaten för år 1910 uppföra detta anslag med oförändradt belopp eller 88,200 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet att hänvisa till hvad statsrådsprotokollet sid. 82—88 innehåller.

Med tillstyrkande af bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må, med godkännande af statsrådsprotokollet öfver landtförsvärens ärenden den 12 januari 1909 bifogadt förslag till stat för garnisonssjukhuset i Stockholm (bil. n:o 60 vid nämnda protokoll), i riksstaten för år 1910 uppföra anslaget till *garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg* med oförändradt belopp eller 88,200 kronor.

Arméns fält- och fälttjänstövningar.

12:o) Kungl. Maj:t har under punkt 12 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att öka anslaget till arméns fält- och fälttjänstövningar, nu 460,000 kronor, med 40,000 kronor till 500,000 kronor.

Arméns fält-
och fälttjänst-
övningar.

[12.]

Utredning i ärendet återfinnes å sid. 88—90 i statsrådsprotokollet.

Af den lämnade redogörelsen framgår, att vid 1907 års slut å ifrågavarande anslag skulle funnits en reservation om 201,526 kronor 27 öre. Enligt hvad utskottet inhämtat voro emellertid de vid årskiftet ännu oguldna kostnaderna för 1907 års fälttjänstövningar högst betydliga, så att i själfva verket något större öfverskott icke förefanns till 1908. Det har vidare upplysts, att fälttjänstövningarna för att blifva tillräckligt instruktiva måste skilda år anordnas under helt olika förhållanden och i olika trakter af landet. Det lär därför vara nödvändigt att under ett eller annat år söka vinna någon besparing å anslaget för att ett senare år kunna anordna öfningar efter en plan, som måhända erfordrar större kostnad. Den besparing, som förefanns å ifrågavarande anslag vid 1908 års slut, torde jämte de medel, som för ändamålet anvisats för år 1909, helt och hållet behöfva tagas i anspråk innevarande år, under hvilket omfattande fälttjänstövningar lära komma att anställas i Norrland.

Utskottets
yttrande.

På grund häraf och med hänsyn till hvad departementschefen till statsrådsprotokollet anfört anser utskottet, att en höjning bör ske uti detta för arméns utbildning och krigsduglighet synnerligen viktiga anslag. Utskottet hemställer sålunda,

att Riksdagen må öka anslaget till *arméns fält- och fälttjänstövningar*, nu 460,000 kronor, med 40,000 kronor till 500,000 kronor.

De värnpliktigas aflöning, inskrifning och redovisning m. m.

13:o) Uti punkt 13 af fjärde hufvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att öka förslagsanslaget till de värnpliktigas aflöning, inskrifning och redovisning m. m., nu 2,519,637 kronor, med 67,508 kronor till 2,587,145 kronor.

De värnplik-
tigas aflöning,
inskrifning
och redovis-
ning m. m.

[13.]

Vid föredragning i statsrådet af detta ärende yttrade departementschefen följande:

»Enligt § 52 mom. 2 b värnpliktslagen hafva de värnpliktiga, som inskrifvits år 1907 eller därförut och tilldelats rytteriet, fältartilleriet samt fältingenjör- och fälttelegraftrupperna, haft skyldighet att fullgöra allenast en repetitionsöfning, men enligt § 27 mom. 1 b) samma lag hafva de värnpliktiga af nämnda kategori, hvilka inskrifvits år 1908 eller därefter, att fullgöra två repetitionsöfningar. I anledning häraf komma två årsklasser värnpliktiga vid nämnda truppslag att vara i tjänstgöring under repetitionsöfningarna år 1910, under det att förut endast en årsklass vid samma truppslag varit i tjänstgöring under berörda öfningar. Antalet tjänstgöringsdagar af värnpliktiga kommer på grund häraf att för år 1910 ökas i jämförelse med antalet under innevarande år, hvilket förhållande föranleder ökade utgifter under förevarande anslag beträffande såväl penningbidraget till de värnpliktiga som kostnaderna för deras transport till och ifrån öfningsplatserna.

Äfven under de anslag, från hvilka de värnpliktigas underhåll, beklädnad, sjukvård och kasertering bekostas, komma ökade utgifter att i följd häraf uppstå.

Öfver nu ifrågavarande anslag med hänsyn till omförmälda förhållande uppgjord beräkning (bil. 62) utvisar, att detsamma skulle behöfva höjas till 2,587,145 kronor.»

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom Andra Kammaren väckt, till utskottet öfverlämnad motion (n:o 72), däri herr A. C. Gunnarsson föreslagit, att Riksdagen ville besluta, att dagaföningen till de värnpliktiga såväl under rekryt- som repetitionsöfningarna måtte bestämmas till 50 öre per man och dag samt att den förhöjda dagaföningen måtte vinna tillämpning från och med nästkommande år 1910.

Beträffande de skäl, som motionären anført till stöd för sin berörda framställning, tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet finner icke med anledning af hvad i motionen anförts och hemställts skäl att frångå sin vid flere föregående riksdagar, senast år 1905, uttalade och med Riksdagens beslut år 1901 öfverensstämmande uppfattning, i enlighet hvarmed i liknande syfte väckta motioner förut afstyrkts samt ej heller af Riksdagen bifallits.

Under åberopande häraf samt af hvad tillförene af utskottet i detta ämne anförts får utskottet, som ej haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts under förevarande punkt gjorda framställning, hemställa,

a) att herr Gunnarssons ofvanberörda motion icke må af Riksdagen bifallas; samt

b) att Riksdagen må öka anslaget till *de värnpliktigas aflöning, inskrifning och redovisning m. m.*, nu 2,519,637 kronor, med 67,508 kronor till 2,587,145 kronor.

Arméns vapen, ammunition och skjutöfningar samt artilleriets öfningar och materiel.

14:o) Uti punkt 14 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att, med godkännande af de vid statsrådsprotokollet fogade förslag till stater för ammunitionsfabriken och Åkers krutbruk, i riksstaten för år 1910 uppföra ifrågasvarande anslag med oförändradt belopp eller 2,708,850 kronor.

Arméns vapen,
ammunition
och skjut-
öfningar samt
artilleriets
öfningar och
materiel.

[14.]

Utredning i ärendet återfinnes å sid. 91—93 i statsrådsprotokollet.

Under erinran att Riksdagen icke haft tillfälle att yttra sig i fråga om de i statsrådsprotokollet omnämnda, af Kungl. Maj:t förut beslutade arfvodesförhöjningarna för vissa befattningsinnehafvare vid ammunitionsfabriken och Åkers krutbruk, får utskottet meddela, att beträffande de nu ifrågasatta arfvodesförhöjningarna, hvilka icke föranledt någon ökning af anslaget i dess helhet, utskottet icke velat motsätta sig hvad Kungl. Maj:t föreslagit; och hemställer utskottet alltså,

att Riksdagen må, med godkännande af de vid statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 januari 1909 fogade förslag till stater för ammunitionsfabriken och Åkers krutbruk (bil. nr:is 63 och 64 vid nämnda protokoll) i riksstaten för år 1910 uppföra anslaget till *arméns vapen, ammunition och skjutöfningar samt artilleriets öfningar och materiel* med oförändradt belopp eller 2,708,850 kronor.

Arméns byggnader, mötesfält och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel.

15:o) Kungl. Maj:t har under punkt 15 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att höja anslaget till arméns byggnader, mötesfält och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel, nu 920,000 kronor, med 80,000 kronor till 1,000,000 kronor.

Arméns bygg-
nader, mötes-
fält och kom-
mandant-
skapsutgifter
samt fortifika-
tionens öf-
ningar och
materiel.

[15.]

Den i ärendet förebragta utredningen återfinnes å sid. 95—99 i statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

Anslaget är fördeladt på följande titlar:

Tit. I.	Landtförsvarets under arméförvaltningens fortifikationsdepartements vård och uppsikt ställda fastigheter	kronor	867,000: —
Tit. II.	Kommandantskapsutgifter	»	40,000: —
Tit. III.	Fortifikationens öfningar	»	52,000: —
Tit. IV.	Fortifikationens materiel	»	41,000: —
			Summa kronor 1,000,000: —

Den under Tit. II upptagna förhöjningen af den vid kommandantskapet i Boden anställda polispersonalens arvoden afser lönebelopp, hvilka icke äro upptagna å fastställd stat. Då det torde vara af vikt, att fullt kompetenta personer kunna vinnas för ifrågavarande befattningar, har utskottet icke velat framställa någon erinran emot hvad Kungl. Maj:t i nämnda afseende föreslagit. På grund häraf och då utskottet ansett sig böra biträda äfven öfriga under förevarande punkt gjorda framställningar får utskottet hemställa,

att Riksdagen må höja anslaget till *arméns byggnader, mötesfält och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel*, nu 920,000 kronor, med 80,000 kronor till 1,000,000 kronor.

Arméns mathållning.

Arméns mathållning.
[16.]

16:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning och under hänvisning till hvad statsrådsprotokollet sid. 99 i ärendet innehåller, hemställer utskottet,

att Riksdagen må öka anslaget till *arméns mathållning*, nu 7,224,084 kronor, med 135,321 kronor till 7,359,405 kronor.

Furagering af arméns hästar.

Furagering af arméns hästar.
[17.]

17:o) Kungl. Maj:t har under punkt 17 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att höja anslaget till furagering af arméns hästar, nu 2,910,093 kronor, med 52,102 kronor till 2,962,195 kronor.

Med hänvisning till hvad i statsrådsprotokollet sid. 100 anföres i ämnet, hemställer utskottet,

att Riksdagen må höja anslaget till *furagering af arméns hästar*, nu 2,910,093 kronor, med 52,102 kronor till 2,962,195 kronor.

Arméns munderingsutrustning.

18:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning och med åberopande af hvad statsrådsprotokollet sid. 100 i ämnet innehåller får utskottet hemställa,

Arméns munderingsutrustning.
[18.]

att Riksdagen må höja anslaget till *arméns munderingsutrustning*, nu 4,298,983 kronor, med 79,441 kronor till 4,378,424 kronor.

Arméns diverse intendentur- och sjukvårdsbehof.

19:o) Med anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning och under hänvisning till hvad till statsrådsprotokollet sid. 101 i ämnet anförts, får utskottet hemställa,

Arméns diverse intendentur- och sjukvårdsbehof.
[19.]

att Riksdagen må minska anslaget till arméns diverse intendentur- och sjukvårdsbehof, nu 995,568 kronor, med 234,839 kronor till 760,729 kronor samt att i riksstaten uppföra detsamma under titel: »*arméns diverse intendenturbehof*».

Arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten.

20:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må öka anslaget till *arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten*, nu 1,547,039 kronor, med 23,769 kronor till 1,570,808 kronor.

Arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten.
[20.]

Arméns sjuk- och veterinärvård samt hofbeslag m. m.

Arméns sjuk-
och veterinär-
vård samt
hofbeslag
m. m.

[21.]

21:o) Uti punkt 21 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att i riksstaten uppföra ett nytt reservationsanslag, benämndt »arméns sjuk- och veterinärvård samt hofbeslag m. m.» å 362,250 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet att hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 102 och 103.

På grund af hvad i ärendet blifvit anfördt får utskottet hemställa,

att Riksdagen må i riksstaten uppföra ett nytt reservationsanslag, benämndt »arméns sjuk- och veterinärvård samt hofbeslag m. m.» å 362,250 kronor.

Ersättning för rustning och rotering.

Ersättning
för rustning
och rotering.

[22.]

22:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må minska anslaget till *ersättning för rustning och rotering*, nu 1,000,000 kronor, med 50,000 kronor till 950,000 kronor.

Ålderstillägg.

Ålderstillägg.
Motion.

23:o) I en inom Andra Kammaren väckt motion n:o 25 har herr *R. Johansson* i Jönköping, med hvilken herr *S. Palme m. fl.* instämt, hemställt, att Riksdagen ville besluta, att tygunderofficerarne vid artilleriets tygstater skola äga rätt till ett ålderstillägg å 500 kronor efter 5 års väl vitsordad tjänst, och för sådant ändamål höja förslagsanslaget till ålderstillägg å fjärde hufvudtiteln från 81,400 till 83,900 kronor.

Hvad beträffar de skäl, motionären åberopat till stöd för sin framställning, tillåter sig utskottet att hänvisa till själfva motionen.

Utskottets
yttrande.

De å artilleriets tygstater uppförda tygunderofficerarna åtnjuta samma löneförmåner som styckjunkare, med hvilka de äfven i öfrigt äro likställda. Att i lönehänseende gifva tygunderofficerarna en för-

månligare ställning än styckjunkarne synes icke af förhållandena påkalladt, helst den jämförelse motionären velat göra mellan tygunderofficers samt tygverkmästares och besiktningsrustmästares kompetens och tjänstgöring icke synes vara fullt riktig. Af gällande instruktion rörande artilleriförråden framgår, att en tygverkmästare skall innehafva erforderlig fackkunskap och en besiktningsrustmästare erforderlig yrkesskicklighet, förutsättningar, som icke krävas af en tygunderofficer. Rörande tygunderofficerens skyldigheter innehåller visserligen berörda instruktion bland annat, att denne skall genom att uppmärksamt följa de olika arbetena söka förvärfva den kännedom och sakkunskap, som erfordras för fullgörandet af tygverkmästares åligganden, samt att han äfven skall i möjligaste mån söka förvärfva sig kännedom om tygförvaltares åligganden, på det han må kunna vid behof upprätthålla dennes tjänst. Den omständighet, att en tygunderofficer sålunda kan vid vissa tillfällen komma att uppehålla en tygverkmästares eller en tygförvaltares tjänst, synes dock ingalunda behöfva föranleda därtill, att tygunderofficerens löneförmåner höjas och likställas med besiktningsrustmästarens.

Hvad beträffar det af motionären åberopade förhållandet, att tygunderofficer i pensionshänseende är sämre ställd än tygverkmästare och likställd med tygskrifvare och tyghandverkare, anser utskottet, att denna omständighet icke kan motivera en höjning af tygunderofficerens löneförmåner. Utskottet vill i detta afseende erinra, att Riksdagen år 1907 på framställning af Kungl. Maj:t medgaf, att tygunderofficers pensionsålder finge höjas från 50 till 60 år. Vid framläggande af nyssberörda förslag åberopade dåvarande statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet ett yttrande i ämnet af generalfälttygmästaren, däri denne bland annat anför, att då någon militär tjänstgöring med större fordringar å kroppslig vigör och uthållighet ej förekomme för tygunderofficerarna, funnes ur sådan synpunkt intet hinder för att höja dessas pensionsålder till 60 år samt att billigheten därför syntes fordra, att de komme i åtnjutande af den fördel, som i vissa fall ansåges för enad med ett förlängdt kvarstående i tjänst. Någon höjning af beloppet af tygunderofficers pension sattes icke i fråga i samband med nyssnämnda framställning.

På nu anförda skäl finner utskottet förevarande motion icke böra af Riksdagen bifallas och hemställer alltså,

att Riksdagen må, med afslag å herr Johanssons ofvannämnda motion, å riksstatens fjärde hufvudtitel uppföra ordinarie anslaget till ålderstillägg med oförändradt belopp, 81,400 kronor.

Öfriga ordinarie anslag.

Öfriga ordinarie anslag. 24:o) Beträffande öfriga i nu gällande riksstat under fjärde hufvudtiteln upptagna ordinarie anslag har någon förändring icke ifrågasatts; och får utskottet hemställa,

att samtliga de ordinarie anslag under fjärde hufvudtiteln, i afseende å hvilka utskottet icke här ofvan framställt förslag, må i riksstaten för år 1910 upptagas till oförändrade belopp; dock att anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementet må få till beloppet jämkas i den mån, som för jämnande af hufvudtitelns slutsumma kan finnas erforderligt.

Extra anslag.

Artilleribehof.

Nya eldhandvapen.

Nya eldhandvapen. [23.] 25:o) Med tillstyrkande af bifall till hvad Kungl. Maj:t under punkt 23 af denna hufvudtitel föreslagit, hemställer utskottet,

att Riksdagen må för fortsatt anskaffning af nya eldhandvapen för armén af det utaf 1903 års Riksdag beviljade beloppet, 3,570,000 kronor, å extra stat för år 1910 anvisa ytterligare 800,000 kronor.

Mobiliseringsammunition för eldhandvapen.

Mobiliseringsammunition för eldhandvapen. [24.] 26:o) Med anledning af hvad Kungl. Maj:t under punkt 24 af denna hufvudtitel föreslagit och under hänvisning till hvad statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 januari 1909 sid. 105—107 i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

att Riksdagen må för fortsatt anskaffning af mobiliseringsammunition för eldhandvapen samt uppförande af behöfliga förrådslokaler därför bevilja 3,000,000 kronor och däraf på extra stat för år 1910 anvisa 1,000,000 kronor.

Ny fältartillerimateriel.

27:o) Ut i punkt 25 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att för anskaffning af ny fältartillerimateriel bevilja 3,000,000 kronor och däraf för år 1910 å extra stat anvisa 800,000 kronor.

Ny fältartillerimateriel.
[25.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 107—113 i statsrådsprotokollet.

Beträffande kostnaderna för anskaffande af ny fältartillerimateriel får utskottet erinra, att Riksdagen år 1900 för detta ändamål beviljade 12,000,000 kronor. Därutöfver har i 1901 års förslag till härordning beräknats till materiel för artilleriet i dess helhet 14,000,000 kronor. Häraf hafva redan beviljats för anskaffning af ny fältartillerimateriel och af materiel för positionsartilleriet tillsammans 6,485,000 kronor; och återstå alltså af det beräknade beloppet ännu icke beviljade 7,515,000 kronor. Enligt hvad i statsrådsprotokollet meddelas, synes emellertid återstående anslagsbehovet kunna något nedbringas under sistnämnda belopp.

Utskottets yttrande.

Det nu ifrågavarande anslaget beviljande är ett steg mot förverkligandet af det år 1901 förutsatta införandet af haubitser i fältartilleriets beväpning; och då den i ämnet förebragta utredningen gifvit utskottet den öfvertygelsen, att tiden nu är inne att påbörja anskaffandet af fälthaubitsmaterielen, hemställer utskottet,

att Riksdagen må för anskaffning af ny fältartillerimateriel bevilja 3,000,000 kronor och däraf för år 1910 å extra stat anvisa 800,000 kronor.

Artilleri- och fortifikationsbehof.

Bodens fästning.

28:o) Med anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning och under hänvisning till hvad statsrådsprotokollet sid. 113 och 114 i ärendet innehåller, får utskottet hemställa,

Bodens fästning.
[26.]

att Riksdagen må utaf det *till fullbordande af befästningsarbetena vid Boden* beviljade beloppet, 7,134,500 kronor, å extra stat för år 1910 anvisa 1,400,000 kronor.

Fortifikationsbehof.

Nya byggnader för armén.

Nya byggnader för armén.
[27.]

29:o) Uti punkt 27 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen dels att utaf det af 1906 års Riksdag till uppförande af kasernetablissemang för femton infanteriregementen beviljade anslaget, 21,744,000 kronor, å extra stat för år 1910 anvisa ytterligare 2,000,000 kronor, dels att utöfver förut beviljade men ej anvisade 852,000 kronor till uppförande af mässbyggnader för underofficerare och manskap vid vissa truppförband bevilja ytterligare 59,000 kronor samt af den sammanlagda summan häraf, 911,000 kronor, å extra stat för år 1910 anvisa 545,000 kronor, dels att för uppförande af lokaler för krigshögskolan m. m. likaledes å extra stat för år 1910 anvisa 300,000 kronor.

Utredningen i detta ärende återfinnes på sid. 114—121 i statsrådsprotokollet.

1908 års Riksdags skrivelse.

Uti skrivelse den 1 juni 1908 (n:o 4) anförde Riksdagen i fråga om anvisande af medel för nya kasernetablissemang för femton infanteriregementen följande:

»Att vid byggandet af kasernetablissemang för de femton infanteriregementen, hvilka ännu icke erhållit dylika, de erfarenheter, som vunnits vid de hittills uppförda kasernerna, så vidt möjligt böra komma till beaktande, är uppenbart. Eders Kungl. Maj:t har också i anledning af framställningar från arméns kasernbyggnadsnämnd och andra myndigheter m. fl. vid uppförandet af de återstående etablissemangen ifrågasatt åtskilliga afvikelser från nuvarande kaserntyper.

Enligt de af kasernbyggnadsnämnden uppgjorda beräkningarna skulle till följd af dessa afvikelser samt ökade arbets- och materialpriser ifrågasatt femton etablissemang komma att draga en kostnad af sammanlagdt 33,165,000 kronor, hvadan, då Riksdagen för ändamålet beviljat ett anslag å 21,744,000 kronor, ytterligare skulle erfordras ett anslag

å 11,421,000 kronor. I här ifrågavarande proposition begäres dock endast anvisande af 850,000 kronor af det redan beviljade anslaget.

Riksdagen har visserligen icke kunnat i detalj granska de uppgjorda ritningarna och kostnadsförslagen, men har i alla händelser med hänsyn särskildt till den i utsikt ställda synnerligen stora kostnadsökningen, hvilken Riksdagen icke kan utan vidare godkänna, ansett sig böra framställa vissa erinringar mot de i statsrådsprotokollet gjorda uttalandena.

I den af departementschefen uttalade åsikten att de nya kasern-etablissemangen böra blifva ändamålsenliga samt anordnade och uppförda på ett fullt tillfredsställande sätt, så att i framtiden kostnaderna för underhålls- och nybyggnadsarbeten komma att i möjligaste mån begränsas — en åsikt, som uttalades redan af 1901 års granskningsnämnd — instämmer Riksdagen till fullo, men däremot kan Riksdagen icke obetingadt gilla den af kasernbyggnadsnämnden uttalade meningen, att »det här ej gällde att bygga på det sätt, som för närvarande vore ekonomiskt fördelaktigast, utan att man borde göra sina beräkningar för längre tid framåt». Riksdagen vill häremot särskildt framhålla, att äfven själfva byggnadskostnaderna böra i möjligaste mån begränsas, dock att behörig hänsyn tages till de framtida underhållskostnaderna, på samma gång som jämväl, såsom departementschefen yttrat, möjligheten till utvidgning för tillgodoseende af kommande kraf på ökad utrymme ej lämnas ur sikte.

De ifrågasatta förändrade anordningarna vid de nya kasernetablissemangen synas i vissa delar vara väl grundade, men har Riksdagen hyst betänkligheter mot hvad i andra afseenden föreslagits.

Bland annat förefaller det, som om fordringarna på bekvämlighet i många fall ställts alltför höga, såsom t. ex. då kasernbyggnadsnämnden förordar att så långt som möjligt införa användningen af vattenklosetter, med eller utan septisk tank — något som väl knappast torde betingas enbart af de sanitära krafven.

I fråga om kasernbyggnadernas uppförande yttrar departementschefen, att det icke torde vara lämpligt att fastslå några bestämda föreskrifter, då den myndighet, arméns kasernbyggnadsnämnd, som hade ifrågavarande arbete åt sig anförtrodt, borde lämna garantier för att anläggningen och utförandet af arbetet komme att handhafvas på ändamålsenligt och fullt sakkunnigt sätt. Nämndens verksamhet regleras af den af Eders Kungl. Maj:t för densamma den 14 juli 1907 fastställda instruktion, hvilken upprättats i öfverensstämmelse med de af särskilda sakkunniga uppgjorda och af nästlidet års Riksdag gillade förslag.

Då Riksdagen nu går att uttala sin mening rörande de olika förslag, som i statsrådsprotokollet beröras, vill Riksdagen redan från början anmärka, att Riksdagen i allmänhet kommer att ansluta sig till hvad de särskildt tillkallade sakkunnige i sitt utlåtande af den 13 sistlidne februari anfört.

Hvad först beträffar frågan om behovet af en *kaserngård* instämmer Riksdagen i den af de sakkunnige uttalade åsikten att en lämplig kaserngård i allmänhet bör eftersträvas, ehuru det i enstaka fall af ekonomiska skäl kan blifva nödvändigt att afstå från en sådan. Anmärkas bör dock, att något behof att lägga alla de kring kaserngården grupperade byggnaderna i samma horisontalplan icke bör förefinnas.

I fråga om planläggningen yttrade redan 1901 års granskningsnämnd: »I detta hänseende torde bland annat böra beaktas, att vid bestämmandet af själfva byggnadsplanen inom det blifvande etablissemangets område noggrann hänsyn tages till markens beskaffenhet, samt att i öfrigt byggnaderna så förläggas, att man undviker dyrbara grundläggnings- och terrasseringsarbeten».

Vidkommande *manskapkasernerna* anser Riksdagen i likhet med de sakkunnige, att hvarje kasern i allmänhet bör uppföras för en bataljon, och att endast särskilda förhållanden på byggnadsplatsen eller andra tungt vägande skäl böra kunna föranleda till afvikelse från denna princip. Då fyrvåningskaserner måste anses vara billigast i uppförande och de tre trapporna icke torde kunna påvisas medföra någon afsevärd olägenhet för ungt folk i värnpliktsåldern, synes denna typ i allmänhet böra bibehållas. Därest lokala eller andra förhållanden nödvändiggöra en annan byggnadstyp, synes en sådan kunna utarbetas, rymmande en bataljon i likhet med den af 1901 års granskningsnämnd alternativt förordade trevåningskasernen. Departementschefen har beträffande den sistnämnda anfört, att den visserligen tillfredsställde stora fordringar, men visade sig enligt gjorda beräkningar ganska dyr att utföra. Emellertid torde det ingalunda vara omöjligt att åstadkomma en ny, billigare typ till sådan kasern. Under alla förhållanden synas tre stycken trevåningskaserner, rymmande vardera fyra kompanier, böra kunna uppföras för mindre kostnad än de af kasernbyggnadsnämnden föreslagna fyra trevåningskasernerna med plats för tre kompanier i hvarje. Genom sistnämnda anordning nödvändiggöres härjämte en splittring af bataljonsförbanden, något som af flera skäl icke synes lämpligt.

Om det i en framtid skulle blifva fråga om en ökning af batajonernas antal vid ett regemente till fyra, förefaller det i alla afseenden enklare att

uppföra en ny kasern för en bataljon än att, såsom synes vara afsedt, påbygga en våning å fyra kaserner i hvilket fall man härjämte skulle blifva nödsakad att återgå till den klandrade fyravåningskaserntypen.

Hvad angår frågan om *antalet manskapslogement* för kompani hafva de sakkunniga ansett det vara tillräckligt att, därest manskapets uppdelning under tiden mellan repetitionsöfningarna fortfarande komme att ske efter de olika skolorna, såsom hittills ägt rum, för hvarje kompani afse endast fem logement.

Då det emellertid lärers afses att för framtiden äfven mellan repetitionsöfningarna ordna förläggningen kompanivis, har Riksdagen ansett logementenas antal böra ökas till sex för kompani.

Förslaget om inrättandet af *torkrum* och *större tvättrum* har Riksdagen funnit välbetänkt.

Beträffande *underofficernas inkvartering* är uppenbart, att, då lägenheterna för fanjunkarna numera beräknas till tre rum och kök och för sergeanterna af 1:a klass till två rum och kök i stället för förut två respektive ett rum och kök, man icke för samma kostnad och på samma sätt som förut kan bereda inkvartering åt samtliga underofficerare.

Man har då, såvida man fortfarande vill bereda samtliga underofficerare inkvartering in natura, att välja mellan att antingen utöka bataljonskasernernas flyglar, så att erforderligt antal bostäder där kunna inredas, eller att, såsom departementschefen förordar och äfven de sakkunnige anse fördelaktigt, oaktadt denna anordning på grund af kostnaden ej af dem tillstyrkes, bereda endast fanjunkarna och de ogifta sergeanterna (sergeanterna af 2:a klass), hvilkas närvaro i kasernen med hänsyn till disciplinen måste anses oeftergiflig, bostäder i manskapskasernerna och förlägga de öfriga underofficerarna i särskilda byggnader.

Det senare sättet synes ur flera synpunkter fördelaktigt, men kommer utan tvifvel, såsom framhållits, att medföra högre kostnader, än om underofficersbostäderna förläggas i med manskapskasernerna sammanbyggda flyglar. Om emellertid en billigare typ än den för Riksdagen framlagda kan utarbetas, har Riksdagen icke velat motsätta sig uppförandet af särskilda bostäder för de underofficerare, som icke enligt hvad här ofvan framhållits under alla förhållanden böra hafva sina bostäder i kasernerna.

Med hänsyn till kostnaderna skulle det möjligen kunna ifrågasättas, huruvida det icke skulle låta sig göra att åtminstone på vissa platser bereda bostäder inom kasernetablissemangen för endast en del af underofficerarna och tilldela de öfriga kontant inkvarteringsersättning. Här om vill Riksdagen dock icke göra något bestämdt uttalande, då detta synes

vara en fråga, som i första hand bör öfverlämnas till de militära myndigheternas bepröfvande.

Då 1901 års granskningsnämnd föreslog *arrestlokalernas* förläggning till jordvåningen i kanslihuset, var det till stor del på grund däraf, att utrymmet i jordvåningen ej ansågs tillräckligt utnyttjad och att besparing beräknas uppstå genom att på detta sätt använda jordvåningen. Af hygieniska skäl har emellertid en sådan anordning icke i något fall ansetts böra ske vid de hittills uppförda etablissemangen, utan hafva arrestlokalerna i stället blifvit förlagda till kanslihusets bottenvåning. Då på grund häraf den afsedda besparingen endast delvis vunnits och vissa olägenheter måste anses förenade med arresternas belägenhet i kanslihuset, har Riksdagen icke velat motsätta sig, att särskilda arrestbyggnader uppföras, förutsatt dock att kostnaderna till följd häraf icke afsevärdt ökas och att byggnaderna så placeras, att utsträckning af vakttjänsten ej nödvändiggöres.

Hvad departementschefen i öfriga delar anfört rörande de af kasernbyggnadsnämnden uppgjorda olika förslagen till kasernetablissemang för ett infanteriregemente har icke gifvit Riksdagen anledning till särskildt yttrande, utan får Riksdagen i dessa afseenden hänvisa till de sakkunnigas omförmälda utlåtande.

Riksdagen vill ytterligare endast framhålla önskvärdheten däraf, att icke alltför skilda byggnadstyper komma till utförande, i synnerhet som de hittills i allmänhet enligt en gemensam typ uppförda etablissemangen icke gifvit anledning till anmärkning annat än beträffande mindre detaljer.

Hvad beträffar den af departementschefen med hänsyn till de af honom förordade förändrade anordningarna och det ökade antalet lokaler approximativt angifna kostnadsökningen för ifrågavarande femton kasernetablissemang har Riksdagen, som icke vill bestrida, att någon ökning af kostnaderna är nödvändig, dock velat uttala, att det angifna beloppet, 11,421,000 kronor, synes alltför rundligt tilltaget. Såsom ett stöd för denna åsikt får Riksdagen anföra, att, såsom framgår af de sakkunniges utlåtande, kasernbyggnadsnämnden beräknat vissa kostnader för ett kasernetablissemang i Uppsala till ett afsevärdt högre belopp än det, hvartill samma kostnader uppgått vid de under år 1907 kontraherade norrländska etablissemangen. Riksdagen hyser den bestämda åsikten, att genom en sakkunnig arbetsledning och förståndiga anordningar kostnadsökningen kan afsevärdt inskränkas, och vill Riksdagen särskildt framhålla, att kasernbyggnadsarbetena böra vara fullbordade inom den beräknade tiden, så att åtminstone icke ytterligare administrationskostnader må uppkomma.»

Utskottet, som är förvissadt om att hvad Riksdagen sålunda uttalat kommer att vinna tillbörligt beaktande, hyser den förhoppningen, att kasernbyggnadsarbetena, hvilkas påbörjande beklagligen fördröjts långt utöfver den därför ursprungligen beräknade tiden, komma att bedrifvas med all den kraft, som erfordras för att några större olägenheter af nämnda dröjsmål icke må uppkomma.

Af departementschefens framställning i ärendet framgår, att de hittills för ifrågavarande ändamål anvisade medlen äro tillräckliga för bestridande af de utgifter, som kunna erfordras till 1910 års utgång, samt att afsikten med det nu äskade anslaget endast är att genom medels afsättande fördela återstående utgifterna på skilda statsregleringar. Vid sådant förhållande och då detta anslag icke är erforderligt för år 1910, anser utskottet, att anslaget för nämnda år lämpligen bör kunna begränsas till 1,000,000 kronor, utan att därigenom dröjsmål med byggnadsarbetet på något sätt föranledes.

Mot hvad Kungl. Maj:t föreslagit beträffande anslaget till uppförande af mässbyggnader för underofficerare och manskap vid vissa truppförband har utskottet icke haft något att erinra.

Utskottet hemställer sålunda,

a) att Riksdagen må utaf det af 1906 års Riksdag till uppförande af kasernetablissemang för femton infanteriregementen beviljade anslaget, 21,744,000 kronor, å extra stat för 1910 anvisa ytterligare 1,000,000 kronor; samt

b) utöfver förut beviljade men ej anvisade 852,000 kronor till uppförande af mässbyggnader för underofficerare och manskap vid vissa truppförband bevilja ytterligare 59,000 kronor samt af den sammanlagda summan häraf, 911,000 kronor, å extra stat för år 1910 anvisa 545,000 kronor.

Öfver den af Kungl. Maj:t gjorda framställningen om anslag för uppförande af lokaler för krigshögskolan m. m. kommer utskottet att framdeles afgifva yttrande; hvilket utskottet

c) härigenom skolat för Riksdagen anmäla.

Vattenledning i Boden.

Vattenledning
i Boden.
[28.] 30:o) Kungl. Maj:t har uti punkt 28 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att för anläggning af en vattenledning i Boden å extra stat för år 1910 anvisa 370,000 kronor.

På grund af hvad till stöd för framställningen blifvit anfördt i statsrådsprotokollet, sid. 122—128, hemställer utskottet,

att Riksdagen må för *anläggning af en vattenledning i Boden* å extra stat för år 1910 anvisa 370,000 kronor.

Intendenturbehof.

Ordnande af landstormsförråd.

Ordnande af
landstormsförråd.
[29.] 31:o) Med tillstyrkande af bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning samt med åberopande af hvad i statsrådsprotokollet sid. 129 och 130 finnes i ämnet anfördt, hemställer utskottet,

att Riksdagen må *till ordnande af landstormsförråd* å extra stat för år 1910 anvisa 150,000 kronor.

Nya uniformer för armén.

Nya uniformer
för armén.
[30.] 32:o) Kungl. Maj:t har under punkt 30 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att af det för anskaffning af nya uniformer för armén beviljade anslag, 6,000,000 kronor, å extra stat för år 1910 anvisa en sjättedel eller 1,000,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet att hänvisa till hvad statsrådsprotokollet sid. 130 och 131 innehåller.

De förändringar i afseende å den nya uniformen, som på sista tiden blifvit vidtagna, hafva åsyftat att göra den enklare, mera fältmässig och billigare. Såsom departementschefen också antydt, torde man därför kunna vara förvissad om, att de mindre ändringar uti modellen, som efter anställda försök ytterligare vidtagas, allenast komma att afse höjandet af uniformens ändamålsenlighet utan att därigenom anskaffnings- och underhållskostnaderna ökas. Utskottet, som i likhet med departementschefen anser det vara af vikt, att anskaffningen af uniformer får oafbrutet efter den utstakade planen fortgå, hemställer alltså,

Utskottets
yttrande.

att Riksdagen må af det för *anskaffning af nya uniformer för armén* beviljade anslag, 6,000,000 kronor, å extra stat för år 1910 anvisa en sjättedel eller 1,000,000 kronor.

Diverse anslag.

Det frivilliga skytteväsendets befrämjande.

33:o) Kungl. Maj:t har under punkt 31 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att till det frivilliga skytteväsendets befrämjande såsom extra anslag för år 1910 bevilja 880,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att under följande år använda hvad af anslaget kan under år 1910 besparas.

Det frivilliga
skytteväsen-
dets befräm-
jande.

[31.]

Utredning i ärendet återfinnes å sid. 131—144 i statsrådsprotokollet.

Med hänsyn till den frivilliga skytterörelsens betydelse har utskottet icke velat motsätta sig en ökning af ifrågavarande anslag äfven för nästkommande år, men anser, att ökningen skäligen bör kunna bestämmas till samma belopp, 50,000 kronor, hvarmed anslaget under de senare åren i allmänhet blifvit förhöjdt, så att anslaget höjes från 800,000 kronor till 850,000 kronor. Den afsedda riksskyttetäflingen, som beräknats draga en kostnad af 30,000 kronor, därest den kommer att äga rum, bör enligt utskottets uppfattning, i likhet med hvad år 1906 var fallet, bestridas af det vanliga årsanslaget, och någon särskild förhöjning af anslaget torde icke för detta ändamål böra göras. För-

Utskottets
yttrande.

delningen af anslaget torde böra öfverlämnas till Kungl. Maj:t. Utskottet anser sig emellertid i afseende å den i statsrådsprotokollet intagna tablån öfver den tillämnade användningen af anslaget under år 1910 böra uttala, att ammunitionsbidraget, som hittills utgått med tre kronor 25 öre för hvarje skytt, icke synes, såsom arméförvaltningens civila departement föreslagit och af departementschefen lämnats utan anmärkning, behöfva höjas till tre kronor 50 öre för hvarje skytt, en åtgärd, som skulle föranleda en ökning af utgiftsberäkningen om 24,750 kronor.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

att Riksdagen må till *det frivilliga skytteväsendets befrämjande* såsom extra anslag för år 1910 bevilja 850,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att under följande år använda hvad af anslaget kan under år 1910 besparas.

Motion ang.
ny instruktion
för de med
statsmedel
understödda
frivilliga
skytteföreningarna.

34:o) I en inom Andra Kammaren väckt, till statsutskottet remitterad motion (n:o 135) har herr *Oscar Bogren med flera* föreslagit, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t behagade utfärda förnyad instruktion för med statsmedel understödda frivilliga skytteföreningar, i hvilken instruktion bland annat skulle bestämmas, dels att till instruktör för sådan skytteförening förordnas kompetent militär ur armén och dels att statsbidrag till förening utslutande må användas till ammunition, förbrukningsartiklar och gevär samt att detta bidrag under ämbetsmannans ansvar af instruktören på sätt Kungl. Maj:t bestämmer redovisas.

Beträffande de till stöd för framställningen förebragta skäl tillåter sig utskottet att hänvisa till motionen.

Utskottets
yttrande.

Att på sätt motionärerna föreslagit kompetenta militärer blefve anställda såsom instruktörer för med statsmedel understödda frivilliga skytteföreningar skulle måhända i vissa afseenden vara fördelaktigt. Utskottet befarar dock, att föreskrifter af den art motionärerna i detta liksom ock i andra hänseenden föreslagit kunde i många fall komma att för de enskilda medlemmarna kännas såsom ett tvång och därigenom betaga dem lusten och hågen för deltagande i skjutöfningar samt framkalla afbräck i den frivilliga skytterörelsen, hvarför utskottet anser sig böra hemställa,

att herr Bogrens m. fl. förevarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Befrämjande af det frivilliga sjukvårdsväsendet i krig.

35:o) Med tillstyrkande af bifall till hvad Kungl. Maj:t under punkt 32 af denna hufvudtitel föreslagit och under åberopande af hvad statsrådsprotokollet sid. 145 och 146 i denna fråga innehåller, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må till *befrämjande af det frivilliga sjukvårdsväsendet i krig* å extra stat för år 1910 anvisa 10,000 kronor.

Befrämjande af det frivilliga sjukvårdsväsendet i krig.

[32.]

Tillfällig löneförbättring åt fortifikationskassören och redogöraren samt fortifikationskassörerna och förrådsförvaltarna vid fortifikationen.

36:o) Med anledning af hvad Kungl. Maj:t under punkt 33 af denna hufvudtitel föreslagit och under hänvisning till hvad statsrådsprotokollet sid. 146 och 147 i ärendet innehåller, hemställer utskottet,

att Riksdagen må *för beredande af tillfällig löneförbättring åt fortifikationskassören och redogöraren samt fortifikationskassörerna och förrådsförvaltarna vid fortifikationen* å extra stat för år 1910 bevilja ett anslag af 12,450 kronor.

Tillfällig löneförbättring åt fortifikationskassören och redogöraren m. fl. vid fortifikationen.

[33.]

Extra lönetillägg för en del tjänstemän och betjänte.

37:o) Uti punkt 34 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 12 januari 1909 angifna grunder, af extra lönetillägg för innevarande år åt en del af den personal, som åtnjuter aflöning från fjärde hufvudtitelns medel, å extra stat för år 1910 såsom förslagsanslag anvisa ett belopp af 8,110 kronor.

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles afgifva yttrande, hvilket utskottet skolat härmed för Riksdagen

Extra lönetillägg för en del tjänstemän och betjänte.

[34.]

anmäla.

Aflöningstillägg för personal, tillhörande Bodens trupper.

Aflöningstillägg för personal, tillhörande Bodens trupper.
[35.]

38:o) Kungl. Maj:t har under punkt 35 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att för beredande af aflöningstillägg under år 1909 för personal, tillhörande Bodens trupper, å extra stat för år 1910 anvisa såsom förslagsanslag ett belopp af 80,000 kronor.

Vid detta ärendes föredragning har departementschefen till åberopade statsrådsprotokollet anfört följande:

»Under titeln »aflöning och rekrytering m. m.» har jag redogjort för de särskilda förhållanden, hvilka synas mig påkalla beviljandet af ett särskildt aflöningstillägg för personal, tillhörande Bodens trupper, äfvensom för de grunder, enligt hvilka jag anser sådant tillägg böra utgå. Enligt verkställd beräkning skulle för ändamålet under år 1909 erfordras ett belopp af 89,850 kronor, men då det är sannolikt, att en del af den personal, som i beräkningen upptagits, icke kommer att under hela året vara förlagd till Boden, har jag ansett det vara tillfyllest, att för ändamålet äskas ett belopp af, förslagsvis, 80,000 kronor.»

Utskottets yttrande.

Vid behandling af Kungl. Maj:ts ofvan under punkt 4:o) omnämnda framställning om höjning af anslaget till aflöning och rekrytering m. m. har utskottet uttalat sig för beredande af aflöningstillägg under år 1910 för personal tillhörande Bodens trupper, men då utskottet icke finner tvingande skäl föreligga att redan under innevarande år företaga dylik aflöningsförhöjning, anser sig utskottet icke kunna förorda Kungl. Maj:ts härom gjorda framställning, utan hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må vinna Riksdagens bifall.

Dagaflöningstillägg åt indelt manskap.

Dagaflöningstillägg åt indelt manskap.
[36.]

39:o) Under punkt 36 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit, att Riksdagen måtte för utbetalande af tillägg till dagaflöning åt indelt manskap med 2 kronor till korporal, vicekorporal och menig beställningsman samt 2 kronor 10 öre till annan menig för tjänstgöring i egenskap af underbefäl, instruktör eller beställningsman vid skolor och öfningar utom vanliga repetitionsöfningar å extra stat för år 1910

anvisa såsom förslagsanslag ett, jämväl för afrundande af hufvudtitelns slutsumma, till 241,419 kronor jämkadt belopp.

Under erinran att utskottet här ofvan under punkt 24:o gjort hemställen om rätt till jämkning i anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för jämnande af hufvudtitelns slutsumma, får utskottet, under iakttagande af regeln att anslag böra utföras i jämnt tiotal kronor, hemställa,

att Riksdagen må för utbetalande af *tillägg till dagaflöning åt indelt manskap* med 2 kronor till korpral, vicekorpral och menig beställningsman samt 2 kronor 10 öre till annan menig för tjänstgöring i egenskap af underbefäl, instruktör eller beställningsman vid skolor och öfningar utom vanliga repetitionsöfningar å extra stat för år 1910 anvisa såsom förslagsanslag 241,410 kronor.

Täckande af brist i anslaget till arméförvaltningen.

40:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning, får utskottet — under återopande af hvad till statsrådsprotokollet sid. 150 och 151 i ämnet blifvit anfördt — hemställa,

Täckande af brist i anslaget till arméförvaltningen.

[37.]

att Riksdagen må för *täckande af brist i 1906 och 1907 års anslag till arméförvaltningen* å extra stat för år 1910 anvisa ett belopp af i jämnadt krontal 12,692 kronor.

Ersättning för förskott.

41:o) Under punkt 38 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att till täckande af vissa utaf arméförvaltningen och statskontoret utgifna förskott på extra stat för år 1910 anvisa, i jämnadt tal, ett belopp af 50,621 kronor.

Ersättning för förskott.

[38.]

Departementschefen har till statsrådsprotokollet meddelat, att arméförvaltningen å civila departementet uti skrifvelse till Kungl. Maj:t den

22 september 1908 till ersättande anmält följande förskottsvis bestridda utgifter, nämligen

till sakkunniga för omarbetande af gällande nådiga förordning angående inskrifning och redovisning af värnpliktige samt deras tjänstgöring m. m., enligt nådiga brefven den 19 januari 1906 och den 15 februari 1907	kronor	160: —
till sakkunniga för verkställande af utredning i fråga om uppkommen brist i extra anslag till nya byggnader för armén, enligt nådiga brefven den 31 maj och den 23 augusti 1907 samt den 18 januari och den 6 mars 1908	»	4,929: 70
till kommittén för granskning af förslag rörande försvarsväsendets stärkande m. m., enligt nådiga brevet den 28 september 1907	»	4,152: 12
för undersökningar rörande uppförande af Vaxholms grenadjärregementets kasernetablissemang m. m., enligt nådiga brefven den 12 april, den 3 maj, den 6 september, den 1 november och den 6 december 1907 samt den 7 februari och den 3 april 1908	»	15,449: 66
till sakkunniga för utredning i fråga om volontär- och underbefälsrekryteringen vid armén m. m., enligt nådiga brefven den 15 februari och den 12 juli 1907	»	1,486: 43
till sakkunniga för utarbetande af förslag i fråga om regementspastorsinstitutionen m. m., enligt nådiga brefven den 15 februari 1907 samt den 15 maj, den 3 juli och den 31 juli 1908	»	6,532: 34
till sakkunniga för verkställande af utredning och utarbetande af förslag i fråga om försäkring af flottans och kustartilleriets stammanskap under öfningar i fredstid, enligt nådiga brefven den 12 juli och den 16 augusti 1907	»	1,866: 37
för utarbetande af förslag till förbättrad pensionering af indelt manskap vid armén och flottan, enligt nådiga brefven den 8 november och den 21 december 1907 samt den 22 maj 1908	»	2,273: 25
Transport kronor		36,849: 87

	Transport kronor	36,849: 87
till sakkunniga för biträde vid utarbetande af skjutinstruktioner m. m., enligt nådiga breven den 13 december 1907 samt den 13 mars och 3 juli 1908	»	6,225: 09
till sakkunniga för utredning af frågan rörande förtidspensionering, enligt nådigt bref den 21 februari 1908	»	3,418: 30
till dåvarande majoren grefve Th. Rudenschöld och arkitekten E. Josephson för utarbetande af förslag till nya lokaler för krigshögskolan m. m., enligt nådigt bref den 31 januari 1908	»	2,000: —
till dåvarande generalmajoren m. m. G. Ugglå m. fl. för afgifvet yttrande öfver förslag och ritningar till kasernetablissemang för ett fältinfanteriregemente m. m., enligt nådigt bref den 13 mars 1908	»	1,190: 90
		<hr/> eller tillsammans kronor 49,684: 16

Vidare har departementschefen till åberopade statsrådsprotokollet anført följande:

»Därjämte har statskontoret till ersättande anmält ett förskjutet belopp af 936 kronor 51 öre, utgörande resekostnads- och traktamentsersättning åt ordförande och ledamöter i de nämnder, som enligt lagen den 2 december 1892, angående lindring i rustnings- och roteringsbesvären, under år 1908 verkställt utredning om värdet å nämnda besvär.

I detta sammanhang anser jag mig böra erinra, att Eders Kungl. Maj:t genom nådigt beslut den 11 december nästlidet år tillsatte en kommission för att enligt särskild samma dag utfärdad instruktion verkställa undersökning af vissa förhållanden inom rikets försvarsväsende m. m. Jämte det Eders Kungl. Maj:t i samma beslut meddelade bestämmelser om den godtgörelse, som skulle utgå till kommissionens medlemmar, samt om gäldandet af de kostnader i öfrigt, som blefve förenade med kommissionens verksamhet, anbefalldes arméförvaltningens civila departement att förskottsvis bestrida alla dessa utgifter, till hvilka medel icke funnos för Eders Kungl. Maj:t tillgängliga. Framställningar från arméförvaltningens nämnda departement om ersättande af dylika förskott äro alltså att årligen motse under den tid af högst fem år, kommissionens verksamhet kommer att fortgå.»

Slutligen anmärkte departementschefen, att ersättning för ofvan

angifna förskott, tillhoppa (49,684: 16+936: 51 =) 50,620 kronor 67 öre, icke kunde beredas från anslag under fjärde hufvudtiteln.

Med anledning häraf hemställer utskottet,

att Riksdagen må till tackande af ifrågavarande förskott på extra stat för år 1910 anvisa, i jämnadt tal, ett belopp af 50,621 kronor.

Personligt lönetillägg.

Motion om
årligt extra
arfvode åt mu-
sikdirektören
C.A.Clementz.

42:o) Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:r 162) har herr *K. Starbäck* föreslagit Riksdagen att på extra stat under fjärde hufvudtiteln bevilja ett årligt extra arfvode åt musikdirektören vid kungl. Hälsinge regemente Carl Anders Clementz å 1,300 kronor att från den 1 januari 1910 utgå, så länge Clementz fullgör den musikfanjunkare-tjänsten åliggande tjänstgöring och till dess han till musikfanjunkare befordrats eller tilläfventyrs på annat sätt vunnit motsvarande löneför-måner.

Till stöd för framställningen anföres i motionen följande:

»Vid Hälsinge regemente anställdes den 20 januari 1892 såsom musikdirektör Carl Anders Clementz, född den 7 januari 1866, hvilken den 10 april 1891 erhållit musikdirektörs namn, heder och värdighet. Därvid upprättades ett kontrakt med honom, hvarigenom han tillförsäkrades ett årligt arfvode af 1,700 kronor, mot det att han, i afseende å regementets musikkår, dess utbildning m. m. åtog sig ungefär de skyldigheter, som sedan genom kungl. bref den 27 oktober 1905 blifvit ålagda musikfanjunkaren vid ett regemente.

Musikdirektör Clementz erhöll senare (den 27 juni 1894) beställning såsom fältmusikant för att få en militär ställning inom musikkåren, hvilket ansågs ur disciplinär synpunkt hafva en viss betydelse.

Vid detta tillfälle gjordes emellertid ett tillägg till hans kontrakt, hvarigenom det honom tillförsäkrade årliga arfvodet, 1,700 kronor, sänktes till 1,300 kronor på grund af det tillskott af 420 kronor, som han skulle erhålla i egenskap af fältmusikant.

Från »fältmusikant» har Clementz sedan i likhet med öfriga musik- underofficerare, fått öfvergå till i ny stat uppförd »musiksergeants» beställning och har han liksom de öfriga musiksergeanterna äfven erhållit fullmakt på sin beställning.

Det belopp om 1,300 kronor, som han den 17 juni 1894 vid öfvergången till fältmusikantbeställning fått sig tillförsäkradt såsom tillskott till de i staten upptagna löneförmånerna fick han emellertid äfven efter öfvergång till musiksergeantsbeställning behålla och ett nytt tillägg till kontraktet gjordes därom den 20 september 1904.

I egenskap af musikdirektör har han alltså i aflöning åtnjutit:

Arfvode	kronor 1,300: —
Lön som musiksergeant af 1:sta klassen	» 900: —
Dagaflöning å 1,50 kr. i omkring 60 dagar	» 90: —
D:o » 0,75 » » » 305 »	» 228: 75
	<hr/>
	kronor 2,518: 75
Tillkommer inkvarterings- och servisbidrag med	» 180: —
	<hr/>
	kronor 2,698: 75

Af detta belopp bestreds arfvodet 1,300 kronor från regementets musikkassa.

Sedan emellertid, på grund af departementsskrivelse den 19 april 1907 musikkassan den 31 december samma år inlevererats till statsverket, har kontraktet med Clementz måst uppsägas och arfvodet har från och med den 1 januari 1908 icke kunnat utbetalas.

Musikdirektör Clementz har sålunda i ett slag sett sina aflöningsförmåner reduceras till nära hälften. Hans inkomster, som förut knappt räckte till familjens underhåll, hafva nu blifvit otillräckliga och trots ihärdigt arbete både å hans och hans hustrus sida hopa sig alltmer ekonomiska bekymmer.

En till Kungl. Maj:t ingifven underdånig framställning om att Clementz måtte såsom gratifikation tilldelas ett årligt belopp om 1,300 kronor har icke vunnit Kungl. Maj:ts nådiga bifall.

Några utsikter för Clementz att vid regementet blifva befördrad till musikfanjunkare finnes ej ännu på länge, enär nuvarande innehafvaren af denna befattning, som i denna egenskap utnämndes den 6 november 1902, ej blifver pensionsberättigad förr än den 1 oktober 1913 och därefter kan få kvarstå ännu tre år.

Så vidt känt är, hafva samtliga musikdirektörer inom armén haft tillfälle öfvergå till musikfanjunkarebeställningen med undantag af musikdirektörerna vid Dalregementet och Värmlands regemente, där musikfanjunkarebeställningarna, i likhet med förhållandet vid Hälsinge regemente, voro besatta redan innan omorganisationen af musikkårerna fastställdes genom kungl. brefvet den 27 oktober 1905.

Dessa musikdirektörer vid Dalregementet och Värmlands regemente, hvilka ej hade fått fullmakt på sina beställningar, åtnjuta, utom sina enligt kontrakt tillförsäkrade arfvoden, inkomsten af respektive hvar och en en musiksergeantslön å staten, som för detta ändamål hålles vakant.

Hade Clementz ej erhållit fullmakt på sin musiksergeantsbeställning, hade han stått i samma ställning som dessa.

En brist på förutseende, som man ej kan lägga vare sig honom eller någon annan till last, har blifvit honom dyr.

Musikdirektör Clementz fullgör fortfarande den tjänstgöring, som ålegat honom såsom musikdirektör, och hvilken tjänstgöring i sammanhang med omorganisationen skolat öfverflyttas på musikfanjunkaren.

*Utskottets yt-
rande.*

Då Clementz öfvergått till anställning på stat och således högre löneförmåner än de i staten upptagna icke kunna honom tillerkännas, kan visserligen icke någon rättsgrund åberopas till stöd för det ifrågasatta extra arfvodet. Utskottet finner dock, med hänsyn till de omständigheter, som i detta fall föreligga, billighetsskäl tala för någon godtgörelse för förlusten af det i motionen omnämnda arfvodet; och synes denna godtgörelse böra utgå i form af årligt lönetillägg under den tid, som ännu återstår, intill dess Clementz kan varda befördrad till musikfanjunkare. Lönetillägget anser utskottet böra motsvara dels skillnaden emellan en musiksergeants af första klassen och en musikfanjunkares fasta lön samt dels skillnaden emellan nämnda befattningshafvares dagaflöningar. Dagaflöningarnas belopp kan visserligen ej exakt beräknas, när dessa äro beroende på tjänstgöring, men torde böra upptagas till det högsta möjliga belopp, hvartill de kunna uppgå, sålunda för tjänstgöring under 365 dagar. Skillnaden emellan lönebeloppen utgör 300 kronor och skillnaden emellan dagaflöningarna enligt nyss angifna beräkning 182 kronor 50 öre; och skulle sålunda lönetillägget böra utgöra 482 kronor 50 öre, därest icke något afdrag föränledes af att dagaflöning för viss tid möjligen icke kommer att utgå. Sistnämnda belopp torde vid anslags beviljande böra i jämnadt tal utföras med 483 kronor.

Då emellertid innevarande års Riksdags åtgöranden beträffande den extra staten icke sträcka sig längre än till bestämmande af anslagen å densamma för år 1910, får utskottet hemställa,

att Riksdagen med anledning af herr Starbäcks ifrågavarande motion må på extra stat för år 1910 be-

vilja ett anslag af 483 kronor att användas för beredande enligt ofvanstående beräkning af personligt lönetillägg åt musikdirektören vid Hälsinge regemente Carl Anders Clementz under år 1910, så länge han bestrider musiksergeantsbeställning vid regementet.

Stockholm den 12 mars 1909.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.

Reservationer

vid *punkt 4:o* (angående aflöning och rekrytering m. m.);
af herrar *P. Olsson, F. W. Thorsson, A. Wiklund, J. A. Sjö, K. Starbäck, F. Berg, C. H. Wallentin, E. A. Nilson, A. C. J. Christierson* hvilka ansett att utskottets yttrande och förslag bort hafva följande lydelse:

»Då expensmedlen — — — — i fråga om lefnadskostnaderna.

Ett bifall till Kungl. Maj:ts framställning i denna del skulle, synes det utskottet, medföra betänkliga och vidtgående konsekvenser, hvarför utskottet ansett sig icke kunna förorda bifall till framställningen.

I öfrigt har utskottet icke något att erinra emot hvad Kungl. Maj:t under denna punkt föreslagit; och då Kungl. Maj:t beräknat nyssnämnda aflöningstillägg till ett sammanlagdt belopp af 100,000 kronor, torde sålunda det af Kungl. Maj:t föreslagna anslaget böra minskas med nämnda belopp och upptagas till 17,921,168 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att Riksdagen må, med godkännande af det vid stadsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 januari 1909 fogade förslag till nya stater för truppförband af infanteriet, kavalleriet, artilleriet och trängen samt för fast anställda officerare och underofficerare med vederlikar samt betjante vid fortifikationen och

för den fast anställda manskapsstyrkan vid Bodens ingenjörkår (bil. 5—53 vid nämnda protokoll), minska anslaget till afföning och rekrytering m. m.; nu 17,954,400 kronor, med 33,232 kronor till 17,921,168 kronor.

vid *punkt 27:o* (angående anslag till ny fältartillerimateriell),
af herrar *P. Olsson, F. W. Thorsson, A. Wiklund, J. A. Sjö, K. Starbäck, F. Berg, C. H. Wallentin, M. E. Svallingson, E. A. Nilson* och *A. C. J. Christiernson*, hvilka ansett, att utskottet bort hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag icke må af Riksdagen bifallas.

vid *punkt 33:o* (angående det frivilliga skytteväsendets befrämjande):
af herrar *F. W. Thorsson* och *A. C. J. Christiernson*, hvilka ansett att utskottet bort hemställa,

att Riksdagen må till *det frivilliga skytteväsendets befrämjande* såsom extra anslag för år 1910 bevilja 800,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att under följande år använda hvad af anslaget kan under år 1910 besparas.

Det skulle här antecknas, att herrar *H. Andersson, S. O. Nylander, D. Persson* och *A. Ekman* icke deltagit i förestående hufvudtitels behandling inom utskottet.

Bil. C.

Kostnadsberäkning
öfver aflöningstillägg för personal, tillhörande Bodens
trupper år 1910.

	Kronor.	Summa kronor.
<i>a) Kommendantskapet.</i>		
1 kommandant	300	
1 stabschef, kapten	300	
1 fästningsintendent, fältintendent	300	
1 förvaltare	200	1,100
<i>b) Norrbottens regemente.</i>		
1 öfverste	300	
1 öfverstelöjtnant, 2 majorer och 1 regementsläkare à 300 kronor	1,200	
13 kaptener och 1 regementsintendent (intendent) à 300 »	4,200	
20 löjtnanter och 2 bataljonsläkare à 300 »	6,600	
10 underlöjtnanter à 300 »	3,000	
14 fanjunkare och musikfanjunkare samt 1 förrådsförvaltare (förvaltare) à 200 kronor	3,000	
34 sergeanter och musiksergeanter, 1 regementstrumslagare samt 1 gevärshandverkare à 200 kronor	7,200	25,500
<i>c) Norrlands artilleriregemente, del af.</i>		
1 major	300	
5 kaptener och 1 bataljonsläkare à 300 kronor	1,800	
6 löjtnanter och 1 regementsintendent (underintendent) à 300 »	2,100	
3 underlöjtnanter à 300 »	900	
4 styckjunkare och 1 förrådsförvaltare (förvaltare) à 200 »	1,000	
12 sergeanter och musiksergeanter à 200 kronor	2,400	8,500
<i>d) Boden—Karlsborgs artilleriregemente, del af.</i>		
1 öfverstelöjtnant, 1 major och 1 regementsläkare à 300 kronor	900	
5 kaptener och 1 regementsintendent (intendent) à 300 »	1,800	
7 löjtnanter à 300 kronor	2,100	
5 underlöjtnanter à 300 kronor	1,500	
Transport	6,300	35,100

	Kronor.	Summa kronor.
Transport	6,300	35,100
8 styckjunkare och musikstyckjunkare samt 1 förrådsförvaltare (förvaltare) à 200 kronor	1,800	
17 sergeanter och musiksergeanter à 200 kronor	3,400	11,500
<i>e) Bodens ingenjörkår.</i>		
1 major	300	
2 kaptener, 1 bataljonsläkare och 1 regementsintendent (intendent) à 300 kronor	1,200	
8 löjtnanter och 1 fortifikationskassör à 300 kronor	2,700	
4 underlöjtnanter à 300 kronor	1,200	
3 fanjunkare och 1 förrådsförvaltare (förvaltare) à 200 kronor . .	800	
9 sergeanter och musiksergeanter, 1 gevärshandverkare och 2 tyghandverkare à 200 kronor	2,400	8,600
<i>f) Tygstaten.</i>		
1 tygförvaltare	300	
2 tygskrifvare och tyghandverkare à 200 kronor	400	700
Summa kronor	—	55,900

Bil.

Tabell öfver ordinarie anslagen under

1909 års riksstat anslår:		
Anvisning i kontant.		
Kronor.	ö.	
		Landförsvars-
		Aföning och expenser samt
17,000	—	Departementschefen
61,450	—	Departementet
12,969	—	Skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementet, <i>förslagsanslag</i> ...
275,800	—	Arméförvaltningen
156,035	—	Generalitetsstaten
353,390	—	Generalstabens. Nuvarande belopp
		<i>Minskas</i> , under titel: Generalstabens fast anställda personal, med
		Generalstabens öfningar, expenser m. m., <i>reservationsanslag</i>
16,200	—	Artilleristaben
27,245	—	Kommandantsstaten. Nuvarande belopp
		<i>Ökas</i> med
17,954,400	—	Aföning och rekrytering m. m. Nuvarande belopp
		<i>Ökas</i> med
		Hyra, expenser m. m. vid truppförbanden, <i>reservationsanslag</i>
663,442	—	Intendenturkåren. Nuvarande belopp
		<i>Ökas</i> med
82,909	—	Ökad aföning för de till tjänstaldern äldsta bataljonsläkarna och bataljons-
42,600	—	Stipendier för fältläkarkåren och veterinärstaten
1,088,307	—	Inkvarteringskostnader, <i>förslagsanslag</i>
21,450	—	Inkvartereringens ordnande i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>
81,400	—	Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>
Trpt	20,854,597	—

Litt. A.

riksstatens Fjärde hufvudtitel.

		Förslag till blifvande riksstat:	
		Anvisning i kontant.	
		Kronor.	ö.
departementet.			
inkvarterings- och resekostnad.			
.....		17,000	—
.....		61,450	—
.....		12,969	—
.....		275,800	—
.....		156,035	—
..... 353,390: —			
..... 32,075: —		321,315	—
.....		78,175	—
.....		16,200	—
..... 27,245: —			
..... 3,083: —		30,328	—
..... 17,954,400: —			
..... 21,768: —		17,976,168	—
.....		125,800	—
..... 663,442: —			
..... 10,050: —		673,492	—
veterinärerna, förslagsanslag		82,909	—
.....		42,600	—
.....		1,088,307	—
.....		21,450	—
.....		81,400	—
Trpt		21,061,398	—

1909 års riksstat anslår:		
Anvisning i kontant.		
	Kronor.	ö.
Trpt	20,854,597	—
	120,000	—
	145,215	—
		Arméns personal öfver stat, <i>förslagsanslag</i>
		Landstormen, <i>reservationsanslag</i> . Nuvarande belopp
		Ökas med
	16,774	—
	195,000	—
	7,000	—
	15,000	—
	2,000	—
		Ersättning åt vissa löntagare i följd af arméns omorganisation, <i>förslagsanslag</i> , <i>Rese- och traktamentspenningar, förslagsanslag</i>
		Resestipendier åt artilleri- och ingenjörofficerare, <i>reservationsanslag</i>
		Resestipendier åt officerare och intendenturtjänstemän, <i>reservationsanslag</i>
		Resestipendier åt militärläkare, <i>reservationsanslag</i>
		Remontering och
	1,229,616	—
		Remontering och skoning m. m., <i>reservationsanslag</i> . Nuvarande belopp
		<i>Minskas</i> , under titel: Remontering m. m., <i>reservationsanslag</i> , med
	781,290	—
		Lega af hästar för kavalleriets, artilleriets, ingenjörtruppernas och trängens <i>Minskas</i> , under titel: Lega af hästar för artilleriets, ingenjörtruppernas
		Skolor för officerare, under-
	91,555	—
	42,000	—
	60,000	—
	27,025	—
		Krigshögskolor, <i>reservationsanslag</i>
		Ridskolan, <i>reservationsanslag</i>
		Skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, <i>reservationsanslag</i>
		Artilleriskjutskolor, <i>reservationsanslag</i> . Nuvarande belopp
		<i>Minskas</i> med
	130,165	—
	130,000	—
	6,350	—
		Krigsskolan, <i>reservationsanslag</i>
		Volontärskolor, <i>förslagsanslag</i>
		Militärläkares undervisning, <i>reservationsanslag</i>
Trpt	23,853,587	—

		Förslag till blifvande riksstat:	
		Anvisning i kontant.	
		Kronor.	ö.
	Trpt	21,061,398	—
		120,000	—
	145,215: —	182,425	—
	37,210: —	16,774	—
högst		195,000	—
		7,000	—
		15,000	—
		2,000	—
hästlega m. m.			
	1,229,616: —		
	97,137: —	1,132,479	—
exercis. Nuvarande belopp	781,290: —		
och trängens exercis, <i>reservationsanslag</i> , med	136,434: —	644,856	—
befäl och militärläkare.			
		91,555	—
		42,000	—
		60,000	—
	27,025: —		
	25: —	27,000	—
		130,165	—
		130,000	—
		6,350	—
	Trpt	23,864,002	—

1909 års riksstat anslår:		
Anvisning i kontant.		
Kronor.	ö.	
Trpt	23,853,587	
		Naturaunderhåll, sjukvård,
	88,200	Garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg, <i>reservationsanslag</i>
	460,000	Arméns fält- och fälttjänstöfningar, <i>reservationsanslag</i> . Nuvarande belopp ..
		Ökas med
	2,519,637	De värnpliktiges aflöning, inskrifning och redovisning m. m., <i>förslagsanslag</i> .
		Ökas med
	2,708,850	Arméns vapen, ammunition och skjutöfningar samt artilleriets öfningar och
	920,000	Arméns byggnader, mötesfält och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens
		Ökas med
	7,224,084	Arméns mathållning, <i>förslagsanslag</i> . Nuvarande belopp.....
		Ökas med
	2,910,093	Furagering af arméns hästar, <i>förslagsanslag</i> . Nuvarande belopp
		Ökas med
	4,298,983	Arméns munderingsutrustning, <i>reservationsanslag</i> . Nuvarande belopp
		Ökas med
	995,568	Arméns diverse intendentur- och sjukvårdsbehof, <i>reservationsanslag</i> . Nu-
		<i>Minskas</i> , under titel: Arméns diverse intendenturbehof, <i>reservations-</i>
	1,547,039	Arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten, <i>reservationsanslag</i> . Nu-
		Ökas med
	—	Arméns sjuk- och veterinärvård samt hofbeslag m. m., <i>reservationsanslag</i>
		Diverse
	1,000,000	Ersättning för rustning och rotering, <i>förslagsanslag</i> . Nuvarande belopp
		<i>Minskas</i> med
	80,000	Extra utgifter
S:ma	48,606,041	

		Förslag till blifvande riksstat:	
		Anvisning i kontant.	
		Kronor.	ö.
	Trpt	23,864,002	—
öfningar och materiel.			
.....		88,200	—
.....	460,000: —		
.....	40,000: —	500,000	—
Nuvarande belopp	2,519,637: —		
.....	67,508: —	2,587,145	—
materiell, <i>reservationsanslag</i>		2,708,850	—
öfningar och materiell, <i>reservationsanslag</i> . Nuvarande belopp	920,000: —		
.....	80,000: —	1,000,000	—
.....	7,224,084: —		
.....	135,321: —	7,359,405	—
.....	2,910,093: —		
.....	52,102: —	2,962,195	—
.....	4,298,983: —		
.....	79,441: —	4,378,424	—
varande belopp	995,568: —		
<i>anslag</i> , med	234,839: —	760,729	—
varande belopp	1,547,039: —		
.....	23,769: —	1,570,808	—
.....		362,250	—
anslag.			
.....	1,000,000: —		
.....	50,000: —	950,000	—
.....		80,000	—
	Summa	49,172,008	—

Bil. Litt. B.**Tabell öfver extra ordinarie anslagen under riksstatens
F j ä r d e hufvudtitel.**

		Kronor.	ö.
Landtförsvarsdepartementet.			
<i>Artilleribehof:</i>			
Till fortsatt anskaffning af nya eldhandvapen	800,000: —		
» fortsatt anskaffning af mobiliseringsammunition för eldhandvapen m. m.	1,000,000: —		
» anskaffning af ny fältartillerimateriell.....	800,000: —	2,600,000	—
<i>Artilleri- och fortifikationsbehof:</i>			
Till fullbordande af befästningsarbetena vid Boden		1,400,000	—
<i>Fortifikationsbehof:</i>			
Till uppförande af kasernetablissemang för femton infanteriregementen	1,000,000: —		
» uppförande af mässbyggnader för underofficerare och manskap vid vissa truppförband	545,000: —		
» uppförande af lokaler för krigshögskolan	*) 300,000: —		
» anläggning af en vattenledning i Boden	370,000: —	2,215,000	—
<i>Intendenturbehof:</i>			
Till anordnande af landstormsförråd.....	150,000: —		
» anskaffning af nya uniformer för armén	1,000,000: —	1,150,000	—
	Trpt	7,365,000	—

*) Af Kungl. Maj:t föreslaget belopp, hvaröfver utskottet framdeles kommer att afgifva särskildt yttrande.

		Kronor.	ö.
	Trpt	7,365,000	—
<i>Diverse anslag:</i>			
Till det frivilliga skytteväsendets befrämjande	850,000:	—	
» det frivilliga sjukvårdsväsendets befrämjande	10,000:	—	
» beredande af tillfällig löneförbättring åt fortifikationskassören och redogöraren samt fortifikationskassörerna och förrådsförvaltarna vid fortifikationen	12,450:	—	
» extra lönetillägg för en del tjänstemän och betjänte, <i>förslagsanslag</i>	*) 8,110:	—	
» dagaföringstillägg åt indelt manskap, <i>förslagsanslag</i>	241,410:	—	
» täckande af brist i 1906 och 1907 års anslag till arméförvaltningen	12,692:	—	
» täckande af vissa utaf arméförvaltningen och statskontoret utgifna förskott	50,621:	—	
» beredande af personligt lönetillägg åt musikdirektören vid Hälsinge regemente Carl Anders Clementz	483:	—	
	Summa	8,550,766	—

*) Af Kungl. Maj:t föreslaget belopp, hvaröfver utskottet framdeles kommer att afgifva särskildt yttrande.

STOCKHOLM, K. L. BECKMANS BOKTR., 1909.
